

IV. évfolyam | 05. szám | 2022. 02. 03–09.

690 Ft | Éves előfizetőknek: 438 Ft
3,77 EUR | 14,08 RON | 350 DIN

mandiner

*Gender,
lmbtq-
propaganda,
térhitek*

**TRANSZBA
ESETT
IDEOLOGIÁK**

VITA

**Kell-e több nő
a politikába?**

*Pető Andrea
kontra
Skrabski Fruzsina*

www.mandiner.hu

FEGYVERÜGYBEN IS REGULÁZNÁ EURÓPÁT NÉMETORSZÁG

| KOHÁN MÁTYÁS |

Szigorítanák és európai szintre is kiterjesztenék fegyverexport-szabályozásukat az utóbbi években diktatúrák felfegyverzéséből óriási pénzeket kereső németek. Franciaország egyelőre nem lelkesedik az ötlet iránt.

„A restriktív fegyverexport-politikához kötelező érvényű szabályok szükségesek, ezért európai partnereinkkel egy ennek megfelelő uniós fegyverexport-szabályozást fogunk kialakítani” – ezzel a bombasztikus kijelentéssel indul Németország szociáldemokrata-zöld-liberális kormánykoalíciójának fegyverexportra vonatkozó javaslata. Minden valószínűség szerint a jelenleg az Annalena Baerbock személyében külügyminisztert is adó Zöldek által becsempészett

mondatról van szó – a párt ráadásul mintha komolyan is gondolná a dolgot. „Ha minden a terv szerint halad, a második fél évre már meglesz az első törvényjavaslat” – nyilatkozta az ügyben Sven Giegold, a Robert Habeck Zöldek-társelnök által vezetett gazdasági és környezetvédelmi minisztérium államtitkára.

„A németeknek nem érdekeik vannak, hanem ideológiájuk – felel a javaslat mögötti német szempontokra vonatkozó kérdéseinkre Demkó Attila védelempolitikai szakértő, a Mathias Corvinus Collegium Geopolitikai Műhelyének vezetője. – Ezt látjuk most Ukrajnában is: a történelmi bűneikre vagy felelősségükre hivatkozva rendkívül erkölcsös fegyverexportot kívánnak folytatni, ami azt jelenti, hogy kétes rezsimeknek vagy konfliktuszónába nem adnának el fegyvert. Ha ez európai szintre kiterjedne, az az egész európai védelmi ipart tönkretenné.”

Német gyártmányú Leopard 2A7 tankok a Bundeswehr 2017-es hadgyakorlatán

Szó, ami szó, Németországban is volna mit tönkretenni, ugyanis az elmúlt évben nemcsak a fegyver kivitel döntött rekordot, de a NATO-n kívüli országok német fegyverexporton belüli részesedése is. Mintegy 9,35 milliárd eurót (több mint 3,3 billió forint) keresett tavaly az exporton a német védelmi ipar, ezzel sikerült jócskán felülmúlni a 2019-es, 8,02 milliárd eurós csúcst. 2020-ban a fegyvereladások 50,1 százaléka irányult NATO-n kívüli országokba, 2021-ben ez az arány már kis híján kétharmadra, 63,6 százalékra nőtt. Egyiptom 4,34 milliárd eurónyi, főleg haditengerészeti és légifegyver-beszerzésével messze a legnagyobb vásárló volt tavaly, bő négyszer annyi német fegyvert szerzett be, mint az erre 1 milliárd eurót áldozó Egyesült Államok, és majdnem hússzor annyit, mint a 264 millió eurót költő Ausztrália és a 224 millió eurót kiadó Nagy-Britannia. S mivel a frissiben megkötött koalíciós szerződés szigorúbb fegyverexport-

szabályzatot irányzott elő, a leköszönő Merkel-kormány utolsó intézkedéseként még gyorsan engedélyezett további 4,91 milliárd eurónyi kivitt Egyiptomba – Olaf Scholz jelenlegi kancellár hathatós alkancellári, pénzügyminiszeri asszisztenciája mellett. Így aztán bármivel hozakodik is elő a Zöldek, az Egyiptomba irányuló fegyverexport idén még a múlt évinél is sokkal nagyobb lesz. Omid Nouripour, aki februártól a Zöldek két – diploma nélküli – társelnökének egyike lesz, január 19-én rosszállóan jelezte, hogy Olaf Scholz egyáltalán nem egyeztetett velük az ügyről, és az Egyiptomba, illetve Szaúd-Arábiába irányuló fegyvereladás azonnali leállítását követelte.

Az ugyanis tagadhatatlan, hogy a német fegyverszállítványok kétes célokat is szolgálhatnak. Egyiptom például időnként logisztikai és katonai beavatkozást hajt végre nyugati szomszédja területén, a Líbiai Nemzeti Hadsereget

Letarolja Kína a globális fegyverpiacot?

Ha az európai védelmi ipar a német exportkorlátozó intézkedések következtében piacot veszít, az Demkó Attila szerint az amerikai, orosz, kínai és izraeli cégeknek kedvezhet – Kína azonban ezen a területen egyelőre messze nem képes olyan mértékű dominanciára, mint oly sok más iparágban. Épp ellenkezőleg: a 2015–2019-es öt éves ciklushoz képest a 2016 és 2020 közötti ciklusra 5,6-ról 5,2 százalékra csökkent a részesedése a globális fegyverexportpiacon. 2010 és 2020 között az USA több mint hatszor, Oroszország több mint négyszer annyi fegyvert adott el külföldre, mint a kettes számú világhatalom. Ennek egyik oka lehet, hogy a kínai védelmi fejlesztések igen jelentős része ipari kémkedés eredményeként, illetve más országok kutatás-fejlesztési produktumait visszafajtvajtották létre – így például a J-31-es típus az amerikai F-35-ös vadászbombázó, a J-11B pedig az orosz Szu-27-es vadászgép látványosan négyzetcentiméterre azonos kóppintása. Élesben azonban ezeket még sosem próbálták ki, így nem tudni, a harcmezőn is képesek-e hasonló teljesítményre, mint az eredetiek – nem csoda, hogy a kínai export zöme Ázsia szegényebb országaiba és Afrikába koncentrálódik. Egy terület azonban kakukktójás: a pilóta nélküli légi fegyverekből Kínától már a gazdag arab országok, például Szaúd-Arábia és az Egyesült Arab Emírségek is vásárolt.

támogatva, továbbá lerohanással fenyegeti a nem is szomszédos Etiópiát, a Földközi-tenger keleti medencéjében pedig számos területvitája van például a NATO-tag Törökországgal. Az Egyiptomban politikai okból fogvatartottak számát hatvanezerre becsülik. Ebben a fénytörésben már talán nem csillog úgy az a temérdek fegyver, köztük a tavaly engedélyezett három hadihajó és a Thyssenkrupp-, illetve Diehl-féle légvédelmi rendszerek. A Greenpeace fegyverexport-jelentéséből az is kiderül, hogy például a 2014-es mexikói diáklázadások idején és a jemeni polgárháborúban is lóttek Németországból vásárolt fegyverekkel. Az Európai Unió fegyverexport-irányelvei már ma is előírják, hogy „a célország tartsa tiszteletben az emberi jogokat és a nemzetközi humanitárius jogot”, illetve az export szolgálja „a békét, a biztonságot és a stabilitást az adott régióban”.

„A franciák jóval kevesebbet gondolkodnak azon, hogy kinek mit adjanak el”

Ha azonban az új német kormány hű szeretne lenni ideológiájához, akkor a konfliktuszónába irányuló fegyverexport tilalmának elve hamar beleütközhet az Ukrajna melletti kiállítás szent céljába. Demkó Attila arra tippel, hogy Németország Ukrajna kérése és a többi NATO-partner nyomása ellenére sem fog fegyvert szállítani Ukrajnának, hiába látszik most nyitottság mind a Zöldek, mind a liberális Szabad Demokrata Párt részéről arra, hogy közelebből meg nem határozott „védelmi fegyvereket” esetleg mégis szállíthatnának. „Németországban az ideológia gyakran győzedelmeskedik a pragmatikus megfontolások felett, és itt az ideológia úgymond a jó irányba befolyásolja a németeket” – fogalmaz a szakértő.

Erre enged következtetni Németország legutóbbi döntése is: az Oroszország bármiféle kelet-európai aktivitására rendkívül érzékeny Észtország januárban német ostromágyúkat és Javelin páncéltörő rakétákat szeretett volna szállítani Ukrajnába – mivel azonban előbbieket még az NDK Nemzeti Néphadseregéből származnak, és a finn hadsereget megjárva kerültek az észtekhez, továbbadásukhoz mind Németország, mind Finnország engedélyét ki kell kérni. Németország ezt az engedélyt nem adta meg, tartva magát ahhoz a régi döntéshez, hogy Ukrajnába nem szállítanak halálos fegyvert – ezek szerint Annalena Baerbock alatt sem. Akkor sem, ha ezzel ellene mennek a NATO-s fősodornak, az Egyesült Államok ugyanis közvetlenül is szállít fegyvert Ukrajnába, és a balti államoknak is megadta az engedélyt, hogy odavigyék amerikai harci eszközeiket; emellett régóta szállít fegyvereket Ukrajnának Nagy-Britannia és Lengyelország is. A németek részéről egyelőre marad az ötezer sisak és az egy darab tábori kórház, ami a Kijevnek szállítandó harci eszközöket illeti.

A Thyssenkrupp által gyártott, Egyiptomnak eladott S44 tengeralattjáró Kiel vizein 2021-ben

FOTÓ: MTI / VASÁRPIRITÁS.AFP / OPA PICTURE-ALLIANCE VIA AFP / SJUJPRESE DE / JOERG WATERSTRAT

„A folyamat egyik nyertese éppen hazánk lehet”

A Lynx gyalogsági harcjármű bemutatója a Brave Warrior 2020 nemzetközi hadgyakorlaton a Veszprém megyei Hajmáskér közelében

Ha azonban a németek európai fegyverexportszabályokat akarnak, az első számú akadályt Párizs fogja jelenteni. „A franciák jóval kevesebbet gondolkodnak azon, hogy kinek mit adjanak el” – hangsúlyozza Demkó. A Stockholmi Nemzetközi Békekutató Intézet fegyverexport-kimutatásából, amely öt éves ciklusokban vizsgálja a védelmi ipar tendenciáit, kiderül: bár Németország továbbra is a világ legnagyobb fegyverexportőrei között van, 2020-ban csökkent a részesedése. A 2015–19-es ciklusban a világ fegyverexportjának 5,8, a 2016–20-asban már csak 5,5 százalékát adták a németek, a helyükön tatóngó úrt pedig maradéktalanul betöltötte a 7,9-ről 8,2 százalékra ugró Franciaország – annak ellenére is, hogy nominálisan a német fegyverexport 21 százalékkal nőtt 2016 és 2020 között. Franciaország védelmi iparának kapacitása jelentősen meghaladja a hadsereg igényeit, így exportra kényszerül – nem véletlen, hogy a francia védelmi minisztérium nemzetközi kapcsolatokért és stratégiáért felelős vezetője, Alice Guitton nem sokkal a német kormány hivatalba lépése után világossá tette, hogy az EU-s fegyverexport-szabályozás egységesítése nagy akadályokba ütközne, az uniós alapszerződések pedig „nemzeti előjogként” biztosítják a fegyverexporttal kapcsolatos döntés jogát.

Igazán bonyolulttá pedig a közös német–francia részvétellel fejlesztett haditechnika exportjának kérdése teszi a helyzetet. Az ilyen felszerelések, például a 2040-ben rendszerbe álló Future Combat Air System nevű, hatodik generációs katonai repülőgép esetében „a német erőltetés jelentős anyagi veszteségeket tud okozni” a szakértő szerint. Bár Németország és Franciaország 2019-ben megkötötte az exportszabályaik harmonizálásának szándékát rögzítő aacheni szerződést, az ördög rejtkehelyeként szolgáló részletszabályok vonatkozásában még több a bizonytalanság, mint a konkrétum.

Demkó Attila figyelmeztet: a német törekvések ahhoz vezethetnek, hogy „végső soron az európai védelmi ipar piacot veszít”, és az egyre élesedő politikai helyzetben „a német védelmi ipar nagyon kényelmetlenül érzi már magát Németországban”. E folyamat egyik nyertese szerinte éppen hazánk lehet, ahol a német hadiipar két fontos szereplője, a Rheinmetall és a Unique Alpine épít a Magyar Honvédség megrendeléseire messze túlmutató kapacitású gyárakat, előbbi például egyik fő terméke, a Lynx gyalogsági harcjármű gyártását telepíti részben hazánkba. Demkó szerint ezzel jelentős exportképesség épül fel itthon például Ausztrália irányába – az egyre romló németországi politikai és társadalmi közegben ugyanis a német védelmi ipar számára „az egyik menekülőút Magyarország”. ■